

Jaarverslag 2025 portefeuillehouders AVN

STADSDEEL CENTRUM, BINCKHORST, LAAK/CID

1. Binckhorst
2. HOV Binckhorst/Voorburg/Rijswijk (Vlietlijn)
3. CID
4. Koningin Julianaplein en ProRail

p 2

Frederike Bloemers
Judith Geelen
Frederike Bloemers
Frederike Bloemers

STADSDEEL HAAGSE HOUT

5. Stationsgebied Laan van NOI (Nieuw Oost Indië)
6. ANWB
7. Hubertusduin
8. Haagse Bos
9. Koekamp
10. Boer Clingendael
11. Laan van NOI/Van Alphenstraat/Soza

p 4

Mirjam Post, Frederike Bloemers,
Judith Geelen
Frederike Bloemers
Joost Gieskes
Frederike Bloemers
Frederike Bloemers
Frederike Bloemers
Mirjam Post, Frederike Bloemers,
Judith Geelen
Marian Langeveld, Caroline de Jong

12. Parkeerterrein naast Strafhof

STADSDEEL SCHEVENINGEN

13. Verversingskanaal
14. Kranenburgweg
15. Scheveningseweg 64
16. Scheveningse Bosjes, o.a. Madurodam
17. Eisenhowerlaan
18. Tram 12A Duindorp
19. Rugstreeppadden

p 6

Reinder de Boer
Reinder de Boer
Caroline de Jong
Caroline de Jong
Caroline de Jong
Caroline de Jong
Caroline de Jong, Eric Wisse, Jos
Verhoeff

ZUIDWEST

20. Zuidwest Den Haag

p 7

Arnim van Oorscot

STADSDEEL LOOSDUINEN/KIJKDUIN

21. Westduinen, Wapendal en Bosjes van Poot
Groot Solleveld (Solleveld Ockenburgh Madestein)
en Bloemendaal/Vroondaal
22. Padelbanen Bosjes van Pex

p 10

André Smit
Marian Langeveld
Caroline de Jong

WESTLAND

23. Westland
24. ABC bedrijverterrein, Wenzone

p 11

Jeannine Engels, Marian
Langeveld, Jos Verhoeff
Arnim van Oorscot, Marian
Langeveld

ZOETERMEER

25. Nieuwe Driemanspolder

p 12

Mirjam Post

WASSENAAR

26. Jagerslaan blijft smal, Hertenkamp blijft intact

p 13

Soesila Verhagen

27. Duindigt	Soesila Verhagen, Tim den Outer
28. Belangenraad Meijendel	Tim den Outer
LEIDSCHENDAM/VOORBURG	p 14
29. Bouwplan Van Ruijsdaellaan te Leidschendam	Sander Wennekers
30. Omgevingsvisie Leidschendam/Voorburg	Mirjam Post
31. Duivenvoordecorridor	Madelein Vreeken
32. Noorthey	Madelein Vreeken
33. Schakenbosch	Madelein Vreeken
VLIETZONE/ Leidschenveen	p 16
34. Vlietzone en Vlietzoom	Dick Ooms
35. Plan recreatiewoningen in Vlietland Noord	Sander Wennekers
36. Starrevaartpolder/Leidschendammerhout	Mirjam Post, Eric Wisse
37. Vlietzoom	Dick Ooms
38. Plan Vlietweiden	Dick Ooms
39. Nieuw Vredenoord	Dick Ooms
40. GAVI-kavel	Madelein Vreeken
41. Leidschenveen Madeliefveld	Madelein Vreeken
42. Bestemmingsplan Ypenburg A12 Zone	Madelein Vreeken
STEDELIJK/ PROVINCIAAL/LANDELIJK	p 21
43. Nationaal Park Hollandse Duinen	Tim den Outer
44. Strandvisie en Bestemmingsplan strand Den Haag	Jos Verhoeff
45. AVN inzet op stedelijk niveau (Den Haag)	Caroline de Jong/AVN bestuur/ portefeuillehouders
Natuurnetwerk, Omgevingsvisie, Natuur en groen erbij, Grote groengebieden, bomen en fauna	
Links, naar AVN nieuws (Jos Verhoeff)	p24
INGESTUURDE ZIENSWIJZEN, BRIEVEN, enz. 2023	p 24

XX

STADSDEEL CENTRUM, BINCKHORST, LAAK/CID

1. Binckhorst

Frederike Bloemers

Het bilateraal overleg met de gemeente heeft er niet in geresulteerd dat AVN erin gekend is dat er precies in de zgn. Groene Long – tussen de St. Barbarabegraafplaats en het kasteel Binckhorst met tuin – een hoge flat geprojecteerd is. Er zijn ondershands wel excuses aangeboden, dus we hopen onze invloed om deze bouw tegen te houden, weer te kunnen inzetten. Verder doet AVN samen met de Haagse Vogelbescherming (HVB) mee aan een onderzoek van de Rotterdamse Universiteit : Wijk als Biotoop.

2. HOV Binckhorst/Voorburg/Rijswijk (Vlietlijn) Judith Geelen

In juni 2023 besloten de drie gemeenteraden tot het voorkeurstracé voor de ontsluiting van CID-Binckhorst: een hoofdtramlijn op maaiveldniveau, vanaf station Den Haag Centraal, langs en door de ecologische zone aan de Maanweg (Binckhorst) en langs het Voorburgse groen, waaronder Opa's Veldje naar station Voorburg, met een aftakking via de Voorburgse Binckhorstlaan en de Geestbrugweg naar Rijswijk.

In Den Haag neemt het groen met circa 5.150 m² toe, onder meer in de Lekstraat en Binckhorst. Langs de trambaan betekent dit ongeveer 25% meer groen dan nu. In Leidschendam-Voorburg verdwijnt bijna 3.100 m² groen en komt 1.200 m² terug, een nettoverlies van circa 1.850 m² (ruim 50% minder). In Rijswijk wordt 850 m² groen toegevoegd, waar nu vrijwel geen groen langs het tracé aanwezig is. In totaal neemt het aandeel openbaar groen langs de trambaan met ongeveer 13% toe*.

De aanleg heeft ook gevolgen voor bomen. In het totale plangebied kan meer dan 10% niet duurzaam behouden blijven. In Den Haag gaat ruim 10% verloren, met langs de Maanweg zelfs 80–90% kap. Voor de halte Melkwegstraat (Maanweg) wordt bovendien een ca. 90m lange 'hap' uit de ecologische zone genomen.

In Leidschendam-Voorburg verdwijnt eveneens meer dan 10% van de bomen, met tot 60% verlies op onder meer de Huygenstraverse, het Stationsplein en de Prinses Mariannelaan. In Rijswijk kan langs de Geestbrugweg circa 60% van de bomen niet behouden blijven. Afhankelijk van de inrichting met fietsstroken of vrijliggende fietspaden worden 40 tot 63 grote, oude bomen gekapt. Daarvoor komen bomen van 5–6 meter hoog met een stamomtrek van 20–30 cm terug.

Voor de aftakking naar Rijswijk worden bovendien alle bomen uit de middenberm van de Binckhorstlaan in Voorburg gekapt.

Het Intergemeentelijk gebiedsprogramma Doorontwikkeling Binckhorst (+8.000 woningen), de Vlietlijn en Geothermie lag tot en met 13 oktober 2025 ter inzage. De AVN stuurde een zienswijze. Een tijdpad voor de Nota van Antwoord ontbreekt nog.

In november 2025 stemde de raad van Rijswijk niet in met een onderzoek naar afsluiting van de Geestbrug. In januari 2026 haalde de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg de besluitvorming over de afsluiting van de Geestbrug en de eindhalte bij het Stationsplein van de agenda. De studiefase wordt naar verwachting eind 2026 afgerond.

Inmiddels heeft de gemeenteraad van Den Haag een tramtunnel bij Binck36 aan het plan toegevoegd. (Dat is bij de kruising met de spoorviaducten.)

**Bron: PlanMER Intergemeentelijk Gebiedsprogramma De Vlietlijn en Doorontwikkeling Binckhorst, p. 121.*

3. CID (Central Innovation District)

Frederike Bloemers

Nog steeds houden we bij de drie deelproducten de vinger aan de pols: bij Laak (Hollands Spoor), bij SoZa (vroegere Ministerie van Sociale Zaken) en van Alphenstraat (Laan van Nieuw Oost Indië (NOI, zie bericht van Mirjam Post) en bij Centraal Station CS (Koningin Juliana Plein, zie hierna). Bij alle drie de situaties is sprake van een ernstig versteende omgeving en bepleit AVN het behoud van het beetje nog aanwezige groen en versterking van de ecologische verbindingzone langs de Schenk.

4. Koningin Julianaplein en ProRail

Frederike Bloemers

Nog steeds is AVN actief in het lobbyen voor een groen Koningin Juliana (KJ)-Plein, met veel struiken voor vogels. Een grote teleurstelling kregen we toen bleek dat HTM in november geheel illegaal de hedera-heg tussen de tramrails en perron 1 van ProRail had gekapt. De gemeente hoort hier ook bij betrokken te zijn. Deze situatie heeft daarnaastgevolgen voor ons voorstel Stadmaken, het genoemde kruispunt en het KJ-plein.

AVN zet zich in voor de drie zeer samenhangende onderwerpen, met als rode draad: vergroening en groene verbinding achter CS-Rijnstraat-KJ-plein langs tram en stationsingang, o.a. ten gunste van de uitermate bedreigde huismussenkolonie.

Het alarmeren van de wethouder, de pers en raadsleden heeft nog niet tot succes geleid. AVN hoopt dat Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid een last onder bestuursdwang gaat opleggen aan HTM om spoedige herplant af te dwingen.

STADSDEEL HAAGSE HOUT

5. Stationsgebied Laan van NOI (Nieuw Oost Indië)

**Mirjam Post, Frederike Bloemers,
Judith Geelen**

Voor de infrastructuur van Laan van NOI liggen 4 varianten voor. Deze beperken zich tot het treinstation, de tramroutes, parkeren, fietsenstalling en de inrichting van beide stationspleinen. De groenstrook aan de Van Alphenstraat en de Schenkstrook evenals de woningbouw vallen buiten het plangebied waar de varianten voor zijn opgesteld. In geen van de varianten is woningbouw geprojecteerd op het parkeerterrein aan de Voorburgse kant. Hiervoor hebben wij eerder gepleit als alternatief voor bouwen in de groenstrook aan de Van Alphenstraat (samen met Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg).

Positief is dat in alle varianten de stationspleinen vergroend worden. In alle varianten wordt ingezet op OV (trein en tram) en fiets. Het parkeerterrein wordt in alle varianten opgeheven. De optie van een parkeergarage aan de overkant van de Laan van NOI valt buiten het gebied van de 4 varianten. Er is alleen plek voor Kiss and Ride. Veel ruimte voor fietsenstalling: variërend van 1 of 2 bovengronds of ondergronds. Voor de tram en tramparkeerlus zijn verschillende varianten. NI. handhaven tramparkeerlus aan de Haagse kant, parkeerinstek aan de Voorburgse kant of oplossing buiten het plangebied. Onze voorkeur heeft de variant met het meeste ruimte voor beide stationspleinen. De fietsenstalling is hier ondergronds (onder de sporen). De keerlus voor de tram aan de Haagse kant is weg. Daarbij blijft nl. het NS-talud met de beuken onaangetast. En hopelijk ook niet toegankelijk voor publiek (zoals nu het geval ook is). Er is daar een dichte begroeiing met veel vogels. We gaan ervan uit dat het talud, zoals nu ook het geval is, niet toegankelijk is voor publiek.

6. ANWB

Frederike Bloemers

De rechtszitting van het beroep bij de Raad van State tegen de nieuwbouwplannen op het terrein van de ANWB gaat in 2026 plaatsvinden. Deze grond ligt in de gemeente Wassenaar. Het beroep is ingediend samen met o.a. de Wijkvereniging Benoordenhout, actiegroep HAC, de Vrienden van Den Haag. Het accent van ons beroep ligt op de beschermde status van het landgoed, en dus van het landschap. Het is beschermd stadsgezicht, valt onder de landgoedbiotoop en onder de landgoederenzone.

7. Hubertusduin

Joost Gieskes

Jaarlijks wordt een beheerronde gemaakt met de AVN, de KNNV, de IVN en vertegenwoordigers van de gemeente plus een bosbouwer/beheerder. Op deze wijze wordt veel deskundigheid en expertise ingebracht.

8. Haagse Bos

Frederike Bloemers

Vier keer per jaar vindt overleg plaats tussen Staatsbosbeheer en de gebruikersgroep Haagse Bos. De AVN is één van de partijen die is vertegenwoordigd in de gebruikersgroep; de IVN en de Fietsersbond zijn andere. Ook de gemeente Den Haag is altijd met een vertegenwoordiger aanwezig. Verder nemen enkele recreanten deel aan het overleg. Staatsbosbeheer wil in 2026 het bos dunnen met als doel een grotere diversiteit in leeftijd en soorten. Bomen die zullen worden gekapt zijn in 2025 voorzien van een bles(stip).

9. Koekamp

Frederike Bloemer

AVN heeft samen met de Vrienden van Den Haag een zienswijze ingediend tegen de bouwplannen van Staatsbosbeheer bij haar kantoor. Er was al een uitspraak van de Raad van State geweest, maar de gemeente probeert de gerechtelijke eis dat horeca van zekere omvang wèl te verenigen moet zijn met het behoud en bescherming van het groene karakter, de rust en de natuurwaarden van dit deel van de Koekamp, te omzeilen. Zowel het nieuw te bouwen informatiecentrum als de enorme horeca-voorziening zijn niet aan te merken als goede ruimtelijke ordening, dan wel een evenwichtige toedeling van functies.

10. Boer Clingendael

Frederike Bloemers

AVN heeft in nauwe samenwerking met Haagse Vogel Bescherming HVB voorkomen dat een van de weinige stadsboeren die Den Haag nog kent, te weten die in Clingendael, zijn bedrijf moest staken. Deze boer kan zijn bedrijf met schapen en vleeskoeien op een natuurvriendelijker manier voortzetten, namelijk zonder dat hij zijn gronden mag bemesten.

11. Parkeerterrein naast Internationaal Strafhof

Caroline de Jong, Marian Langeveld

Het blijft een kwestie van geduld, voordat dit terrein eindelijk de bestemming 'groen' krijgt, zoals aangekondigd in het bestemmingsplan uit 2011. Voor details, zie het verslag van vorig jaar. De aannemer die het terrein gebruikt voor werkzaamheden aan de tunnel zou die eind april 2026 beëindigen, maar er is mogelijk sprake van vertraging.

STADSDEEL SCHEVENINGEN

12. Verversingskanaal

Reinder de Boer

De ingrijpende vernieuwing van de kade bij de woonboten is gestart. Volgens de planning duurt deze tot december 2029. Juist omdat hierdoor de rust verstoord wordt is het goed dat van het riet nu eindelijk -zoals eerder afgesproken- elk jaar daadwerkelijk slechts 50% gemaaid wordt. Het maai beheer in het Scheveningse deel zal extra kansen geven aan de uitbundig bloeiende zulte (zeeaster).

13. Herinrichting fietsstraat Kranenburgweg

Reinder de Boer

Over de herinrichting van de Kranenburgweg zijn geen besluiten genomen.

14. Scheveningseweg 64

Caroline de Jong

Voor de veiligheid zijn 16 bomen gekapt bij de aanleg van de omheining. Bij dit project en ook bij het afgeronde project aan de JW Frisolaan benadrukt de AVN dat bomen worden terug geplant en groen hersteld na vertrek van de internationale organisatie. Voor beide plannen geldt dat omwonenden en AVN regelmatig op de hoogte werden en worden gehouden door het Rijksvastgoedbedrijf. Ook zijn er plannen gemaakt voor groen dat past in de omgeving.

15. Scheveningse Bosjes

Caroline de Jong

Uitvoering Beheerplan Scheveningse Bosjes jaar 5

Dit is het laatste jaar van uitvoering van het vijfjarig beheerplan. Er is rigoureuus gedund, vooral in het deel tussen de Dr Aletta Jacobsweg en het Hubertusviaduct. Ook oudere esdoorns die na de tweede wereldoorlog waren geplant en die stonden op plaatsen waar ze geen gewenste boomsoorten hinderden, zijn daar gekapt. Aan de andere kant van de weg werden oudere Amerikaanse eiken verwijderd. Die zijn in de Bosjes zeldzaam.

Daarnaast is een aantal plekken in het bos opengemaakt. Ook zijn struiken geplant.

Het beleid van de laatste jaren, om het gekapte hout en stammen te laten liggen, is voortgezet.

Voordeel daarvan is dat een teveel aan paden wordt geblokkeerd, wat goed is voor de natuur.

Wel zijn op verzoek van de AVN enkele veel gebruikte zandpaden open gebleven en van groene paaltjes voorzien.

Het is een goed idee het beheerplan te evalueren.

Definitief ontwerp (DO) bankjes en paden, cortenstalen trap

Aan de stadskant van de Scheveningse Bosjes zijn alle paden vernieuwd en van halfverharding voorzien. Dat is conform de Visie van de Denktank voor de Scheveningse Bosjes, die had gevraagd asfalt te vervangen, en paden te verminderen waar nodig voor de natuur (2017). Veel paden waren in slechte staat. Enkele paden die dicht bij andere liepen zijn afgeschaft. Ze stonden wel op de kaart van de paden uit 1895. We kregen reacties van omwonenden die vonden dat sommige brede paden hadden moeten worden versmald.

In 2024 schreef de AVN een brief over het DO van de bankjes en paden, met name over de geplande cortenstalen trappen bij de waterpartij. In 2025 werd de trap bij de Verhuellweg gepresenteerd op een inloopavond. De AVN schreef wederom een brief, om ook de aandacht erop te vestigen dat dit nu juist een van de laatste plaatsen is in de Bosjes waar de nachtegaal

zingt. Dit was de aanleiding voor vragen van een Raadslid, die in 2026 zijn beantwoord: het college heeft besloten de trap niet meer te realiseren.

Een ideale plek om dit soort dingen te overleggen is een beheerplatform, zoals dat vroeger voor de Scheveningse Bosjes bestond, in andere groengebieden bestaat, en op 26 oktober 2021 door het college is beloofd. Op vragen daarover antwoordde de gemeente dat we daarvoor moeten wachten op vaststelling van de 'Nota grote groengebieden' in 2027.

Madurodam

In 2025 is de nieuwe trap geopend aan de achterzijde, bij het fiets- en voetpad Haringkade. Van de ecowal op de grens zijn exoten weggehaald. De inheemse soorten beginnen er tegenaan te groeien.

De beloofde (tijdelijke) vergroening van het voorplein laat op zich wachten. In 2016 zijn de verhoogde bloembakken weggehaald, sindsdien is het een onveilige, stenige vlakte.

In het bos achter Madurodam, een rustgebied voor de natuur, staan nog steeds veel tenten van daklozen waar overnacht wordt. Zelfs tijdens de NAVO top zijn die blijven staan.

16. Eisenhowerlaan

Caroline de Jong

Het plan is om voor de veiligheid van de fietsers de bus te laten rijden over de trambaan op het midden van de weg. Die is nu groen, met lindes aan beide zijden. Is er geen alternatief? Als het niet anders kan, de lindes tijdig voorbereiden op verplanting. Daar kunnen lindes goed tegen. In 1988 zijn de lindes langs de Scheveningseweg daar gebracht vanuit de Provincie Utrecht.

17. Tram 12 A

Caroline de Jong

De tram loopt langs het Natura 2000 gebied Westduinen, maar dat is gelukkig goed beschermd tegen de verleiding er van af te snoepen.

Wel was er een voorstel een halte te plaatsen dwars op de ecozone Haagse Beek. Gelukkig waren er betere alternatieven, en is dat niet doorgegaan.

18. Rugstreeppadden

Caroline de Jong, Eric Wisse, Jos Verhoeff

Er is bereidheid van de projectontwikkelaar om de aanleg van nat habitat voor de padden te financieren, als compensatie van de verloren voortplantingsplek.

Het nat habitat kan niet worden aangelegd in het Natura 2000 gebied. Dan blijft over de locatie naast de voetbalkooi aan de Houtrustweg. Maar er zijn nog werkzaamheden bij die weg gepland.

ZUIDWEST

19. Zuidwest Den Haag

Arnim van Oorschot

Het jaar 2025 stond in het teken van planontwikkeling in het kader van de Omgevingswet. Welke strategische keuzes moeten we maken voor het stadsdeel Escamp en welke opgaven staan ons te wachten? Daartoe stelden we in februari 2025 een document op.

We willen als Stakeholder Natuur het ruimtelijk beleid van de gemeente toetsen aan onze groene visie op Den Haag Zuidwest.

De AVN beoogt een stad waarin de natuur kan binnendringen. De groen-blauwe structuur van Den Haag Zuidwest leent zich er zeker voor contact met de natuur te verenigen met een verdichtingsopgave. Daarom bepleiten we deze groen-blauwe structuur als basis te nemen voor de toekomstige inrichting in Den Haag Zuidwest. Laat er de natuur binnendringen, tot op de binnentuinen. Geef de egel de ruimte

Vanuit onze visie maken we er een strategische keuze voor Ruimte voor groen en water, vooral met het oog op vergroting van de biodiversiteit. In dit 'leidend principe' wil het college 'Samen aan de slag gaan met groen'. Het gaat ons erom Koers te houden – Versterken, beschermen en uitbreiden van de Stedelijke Groene Structuur. Maar dan moet groen niet in het gedrang komen.

Groen in het gedrang

Bij de opstelling van het omgevingsvisie signaleerde de Omgevingseffectrapportage (OER) twee belangrijke concurrerende ruimtelijke claims:

Betaalbare huisvesting in een groene stad

Verstedelijking en vergroening kunnen best samengaan. Maar bij verdichting vraagt dat wel speciale aandacht voor Natuurinclusief Bouwen, zeggen wij.

Meer groen, dan minder auto's

Om de stad bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig te houden kiest de gemeente voor mobiliteitstransitie. Lopen, fietsen, een ritje met tram of bus en af en toe een ritje met een deelauto moeten vanzelfsprekend worden. Maar op welke termijn is dat te verwezenlijken?

Het pilotproject Steenzicht- halfopen bouwblokken met verhoogde groene binnenterreinen- was volgens de AVN een slechte start. We dienden rond de jaarwisseling '24/'25 een zienswijze op de omgevingsvergunning in waarin de borging van de binnentuinen beter kan:

<https://avn.nl/document/13-december-2024-zienswijze-op-omgevingsvergunning-steenzicht/>.

Op 18 december 2025 deed de rechtbank uitspraak over het project Steenzicht. Ze liet de 'herstelvergunning' -waarop de AVN genoemde zienswijze indiende- in stand omdat deze voorzien is van een goede ruimtelijke onderbouwing. Deze laatste noemt de Rechtbank adequaat. Dit betekent dat het gebouw legaal gebouwd is en ook bewoond mag worden.

Met de gemeente, Stadion en bouwer Heymans bespraken we de uiteindelijk groene inrichting van de binnentuinen. Men doet zijn best om er nog het beste van de maken, maar de toegankelijkheid voor de natuur -met iconsoort de egel- blijft uiterst beperkt. We stellen het veel grotere binnenterrein van PUK MeLeCo aan de Melis Stokelaan ten voorbeeld, dat veel betere kansen biedt. We maakten alvast een principeafspraken voor bespreking van Zichten 7, het eerstvolgende te ontwerpen halfopen bouwblok.

Uitwerking in gebiedsvisies en -programma's.

-Een van de belangrijkste uitwerkingen is het Gebiedsprogramma voor de Uithof. We namen deel aan de ontwerpsessie voor Stakeholders Natuur. We benadrukten er het belang van zonering ten gunste van rust en ruimte in de zone langs de Wernetjessloot en het vogelrijke weidegebied. Hier moet de natuur voorrang krijgen boven andere functies. Meer hierover in <https://avn.nl/haagwinde/de-uthof-en-de-wenzone/>.

-Waarom wij niet benaderd zijn voor de Visie op het Zuiderpark blijft onduidelijk, maar het zoneringsplan komt gelukkig overeen met de QuickScan die wij al in 2022 aan de gemeente opstuurden: <https://avn.nl/document/20-augustus-2022-geen-klimbos-in-het-zuiderpark-met-bijlage-uitgangspunten/>.

-De ecologische zone langs sportpark Escamp baart ons allang zorgen. We bespraken het Voorontwerp met de ontwerpers nog voordat het officieel zou worden. We gaven er commentaar op om alsnog te verwerken. Aanleiding was een aangekondigde kapvergunning 'ten behoeve van de biodiversiteit' die ons bevreemde. Het bleek dat de kap ten behoeve van de woningbouw was langs de opgeschoven ecologische zone. Bezwaar maken op dit al aangenomen plan was dus niet zinvol geweest.

-Een AVN-lid attendeerde ons op bouwplannen aan het Buurtpark 't Kleine Hout. We namen contact op met de projectontwikkelaar Stebru. In een kennismakingsgesprek maakten we onze wensen kenbaar: Bouw natuurinclusief en laat de bebouwing aansluiten op het groen. Het Florence Nightingalepark en Buurtpark 't Kleine Hout vormen één geheel. De AVN bepleit hier een voortzetting van het Groen Assenkruis in de richting van de Bosjes van Pex. Zie <https://avn.nl/haagwinde/ecologische-dwarsverbinding-van-de-erasmuszone-naar-de-bosjes-van-pex/>.

We doen geen uitspraak over het bouwvolume maar vragen er wel om binnentuinen te richten op het groen en daarop aan te sluiten en laat de natuur er vanuit het openbaar groen toe. We krijgen een uitnodiging voor een bijeenkomst voor stakeholders en lichtten ons AVN-lid in hoe op de hoogte te blijven van de eerstvolgende participatiebijeenkomst voor omwonenden.

Tijdens beraadslagingen over de Voortgangsrapportage Gebiedsontwikkeling Zuidwest 2025 rapporteerden Raadsrapporteurs over het Groen in Dreven Gaarden Zichten. We namen hun aanbevelingen over en vragen speciaal aandacht voor

-Toets elk deelplan expliciet aan 22 m² openbaar groen per woning.

-Werk met kwaliteitsindicatoren naast kwantiteitsindicatoren in de voortgangsrapportage en monitor. We letten vooral op biodiversiteit, ecologische verbindingen en kroonoppervlak.

- Ga het ontwerpen van de openbare ruimte uit van het bestaande landschap en volwassen bomen daarin. Maak vooraf een boomeffectanalyse.

-Controleer waar en hoe ecologische zones worden behouden, versterkt en uitgebreid en waar vergroening daadwerkelijk plaatsvindt.

-Rapporteer over groen en biodiversiteit bij voortgangsrapportages over Zuidwest

En ga van deze punten ook uit bij komende beleidsnota's over openbare ruimte en groenbeheer.

Bij de behandeling van het Kwaliteitsplan voor Zuidwest vonden we het tijd worden om een winstwaarschuwing voor het bouwprogramma te geven.

Loopt de basiskwaliteit natuur niet nog verder gevaar met de voorgenomen bouwopgave?

Raadscommissieleden waarschuwden al eerder dat het voorzieningenniveau en de mobiliteitstransitie het forse bouwprogramma niet kunnen bijhouden.

Wij zeggen: Laat het groen niet in het gedrang komen.

Ga van het bestaande landschap uit en volwassen bomen daarin. Plan daarom héén.

Ik noem bijvoorbeeld schetsen voor deelplan Dreven 2, waarin de strokenbouw in het groen verlaten wordt ten koste van veel bomen aan de Schoutendreef. Men wil ze vervangen door jonge aanplant elders. Maar dat gaat in ieder geval ten koste van het kroonoppervlak. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

STADSDEEL LOOSDUINEN/KIJKDUIN

20. Westduinen, Wapendal en Bosjes van Poot

André Smit

De klankbordgroep Westduinen bestaat uit vertegenwoordigers van onder andere de gemeente, wijkberaden, natuurorganisaties en strandtenteigenaren. De groep komt drie keer per jaar bijeen, afwisselend op locaties in het gebied of in het stadsdeelkantoor Segbroek.

De gemeente is gestart met herstelwerkzaamheden in het gebied. Deze omvatten onder meer het verwijderen van uitheemse plantensoorten, het herstellen van open duinlandschappen en het beperken van betreding op kwetsbare plekken. Daarnaast worden maatregelen genomen om de natuurlijke dynamiek van het duin te bevorderen, zoals begrazing door Schotse Hooglanders en schapen en het terugdringen van bosranden. De gemeente Den Haag heeft extra boswachters aangesteld voor de handhaving in het gebied. Ook dit draagt bij aan het natuurherstel (in totaal 2 fte). Helaas is de financiële ondersteuning hiervoor inmiddels beëindigd. Er zijn nu 19 boswachters voor de Haagse Groengebieden, waarvan er drie zeer actief bezig zijn voor daklozen

De uitvoering van deze werkzaamheden vindt plaats in lijn met het beheerplan voor het Natura 2000-gebied. Dit speelt een belangrijke rol bij het bewaken van de ecologische kwaliteit en zorgt ervoor dat natuurbehoud en recreatie in balans blijven. In 2026 wordt een nieuw beheerplan opgesteld, waarbij opnieuw wordt gekeken naar de beste aanpak voor een duurzaam en veerkrachtig duinlandschap. Portefeuillehouder André en adviseur Eric Wisse zijn hierbij betrokken. Er lag ook een advies van de Ecologische Autoriteit over het gebied.

Vrijwilligers spelen eveneens een belangrijke rol bij het behoud van het gebied. Maandelijks zetten zij zich in voor het onderhoud van het groen en het verwijderen van ongewenste begroeiing. Bezoekers kunnen ook bijdragen aan het herstel door op de paden te blijven, honden aan te lijnen en rekening te houden met de werkzaamheden. Zo zorgen we samen voor een gezonde en toekomstbestendige natuur.

De gebouwen in het voormalige Zenderpark zijn gesloopt, waardoor circa 3.000 vierkante meter weer is teruggegeven aan de natuur.

Daarnaast was er een door de gemeenteraad goedgekeurd plan om een deel van de Daal- en Bergselaan, tussen Wapendal en de Bosjes van Pex, terug te geven aan de natuur. Helaas is hiertegen bezwaar ingediend en ligt de zaak momenteel bij de rechter. We hopen op een positieve uitspraak voor de natuur.

21. Groot Solleveld (Solleveld Ockenburgh Madestein) en Bloemendaal/Vroondaal

Marian Langeveld

Er zijn twee bijeenkomsten geweest voor het opstellen van het nieuwe beheerplan voor het Natura 2000 gebied Solleveld en Kapittelduinen

Vanaf januari is men begonnen met het voorbereiden en ontwerpen van de inrichting voor de voormalige ADS-velden langs de Monsterseweg. In het najaar zijn de plannen aangenomen en gaat het gebied Groene Kamer heten vanwege het verband met de Stenen Kamer.

In september is het landschapspark Madestein (Grote Plas) geopend, maar het moet nog overgedragen worden aan de gemeente.

In september is in het Koetshuis bij de Villa Ockenburgh een informatiepunt voor het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) geopend.

In september is de PUK Bloemendaal aangenomen in de gemeenteraad, helaas nog met twee brugverbindingen met Vroondaal.

22. Aanvraag padelbanen Bosjes van Pex

Caroline de Jong

De AVN heeft samen met Job Hottentot van Duinbehoud bezwaar gemaakt tegen de aanleg van deze padelbanen in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, vanwege de gevolgen voor de natuur, lichtvervuiling, geluidsoverlast en het risico dat vogels tegen de glazen wanden vliegen. Op zijn minst zouden net als voor Marlot voorschriften van de gemeente moeten komen over verlichting of bestickering van de wanden. Of gecapitonneerde wanden tegen het geluid, zoals toegepast in het Benoordenhout.

Gelukkig bereikte ons in mei het bericht dat de padelbanen voorlopig niet door gaan.

WESTLAND

23. Westland

Jeannine Engels, Marian Langeveld, Jos Verhoeff

Door de in 2024 door de Raad aangenomen Kustvisie is er een beleid, dat minder gespist is op uitbreiding van de horeca, bijvoorbeeld door meer jaarrond strandtenten te laten komen. Wel is o.a. door het ruimere toelatingsbeleid van honden de broedkolonie op de Zandmotor grotendeels mislukt. In overleg met de gemeente zal het afgeschermd gebied worden vergroot. Tevens zal er meer bekendheid worden gegeven aan het verbod van Paragliden. Bij de Molenslag is een hellingbaan aangelegd voor auto's van hulpdiensten en auto's voor vervoer van mensen met een lichamelijke beperking.

In het overleg van de gemeente met de natuurorganisaties in november 2025 heeft de AVN op het belang van het Rapport van Stichting Duinbehoud over vergroening van de Binnenduinen in Zuid-Holland, maar ook in het Westland, gewezen. De gemeente zal bekijken wat mogelijk is in die gebieden, die eigendom zijn van de gemeente.

In het kader van het Groen=Goud Actieplan Westland zijn verschillende projecten succesvol uitgevoerd, zoals vergroening van de schooltuinen.

Het Bestemmingsplan Watergat 1 is definitief. KNNV Delfland heeft met De Westlandse Zoom (gemeente Westland en de projectontwikkelaar) een contract afgesloten, dat de KNNV Delfland wordt betrokken bij de groene invulling van Watergat 1,2 en 3 en andere toekomstige woongebieden in Monster Noord. Daar staat tegenover, dat de KNNV Delfland niet meer zal procedureren om woonbestemmingen tegen te houden of te wijzigen.

Madewater, aan de landzijde van de Haagweg, is het volgende gebied dat wordt ontwikkeld.

Het plan is gepresenteerd aan belangstellenden. Naast een gebied met laagbouw en groen/blauw komt er ook hoogbouw met 4 tot 6 bouwlagen. Totaal komen er in het plan 440 woningen.

24. Wenzone, ABC bedrijverterrein

Arnim van Oorschot, Marian Langeveld

Met het aannemen van Bestemmingsplan ABC De Strijp is de ecologische verbindingszone Wenzone achter het Wenpad definitief geborgd. ABC De Strijp zal de aanleg en ontwikkeling daarvan op zich nemen. Een resultaat waar we tevreden over zijn. De gemeente belooft de zone zodanig in te richten” dat sprake is van een natuurlijke, groene en waterrijke omgeving.” We houden de gemeente daaraan.

ZOETERMEER

25. Nieuwe Driemanspolder

Mirjam Post

De gemeenten LV en Zoetermeer presenteren het zoneringsplan voor de gehele Driemanspolder aan de Gebruikersgroep. De AVN en andere natuurorganisaties zijn overwegend positief. In het Leidschendamse deel ligt de nadruk op natuur. Het grootste deel is aangewezen als rustgebied voor water- en moerasvogels. In Zoetermeer is veel ruimte voor recreatie, zoals horeca en botenverhuur. Ook daar is een klein deel aangewezen als rustgebied. Positief is het verbod op waterrecreatie in de rustgebieden. De kanoroute is verplaatst en er mag niet overal worden gevist. Een aantal recreatiewensen zoals paarden op de wandel- en fietspaden en MTB route zijn niet gehonoreerd. Er is een alternatief ruiterspad aangegeven.

Bij een update blijken Zoetermeer en LV er voor de rustgebieden verschillende regels voor vaarrecreatie op na te houden. In Zoetermeer wordt tot onze verbijstering vaarrecreatie toegestaan in de rustgebieden. Het is volstrekt duidelijk dat dit grote verstoring van vogels kan geven. Samen met de VNVZ (Vogelbescherming Zoetermeer) worden in een gesprek en in een brief onze bezwaren aangegeven. Daarnaast doen we de suggestie om de rustgebieden eenvoudig te begrenzen met paaltjes en draad. Zo’n fysieke barrière werkt beter dan handhaving. Naar aanleiding hiervan geeft Zoetermeer aan het vaarregime te heroverwegen.

26. Buytenpark

Dick Ooms

Nog een belangrijke ontwikkeling in Zoetermeer wat de natuur betreft is de voorgenomen uitbreiding van Snowworld, een overdekt skicentrum in het Buytenpark. Dit park, aan de stadsrand en aan de rand van de Zoetermeerse Meerpolder, ligt op heuvels (voormalige afvalbergen) en heeft grote natuurwaarden, waaronder veel vogelsoorten. Een deel van het park wordt gebruikt door mountainbikers, maar heeft niettemin waardevolle natuur. In een ander deel kan de natuur zich spontaan ontwikkelen en zijn er weinig paden. Het Kwaliteitsteam Buytenpark is een lokale natuurbeschermings organisatie waar de AVN nauw mee samenwerkt: de PH Zoetermeer is tevens voorzitter van het Kwaliteitsteam. Het Kwaliteitsteam en de AVN stellen zich op het standpunt dat de huidige locatie van Snowworld eigenlijk al ongewenst is, direct grenzend aan het deel van het Buytenpark met de hoogste natuurwaarden. Snowworld heeft al jaren het plan om naast het skicentrum een hotel te vestigen voor de skiërs. Het vigerende bestemmingsplan staat dit niet toe, maar een meerderheid van de gemeenteraad staat welwillend ten opzichte van de plannen. Onderdeel van de uitbreidingsplannen is ook de aanleg van een ‘zipline’ die vanaf de hoogste skibaan naar een nabijgelegen klimcentrum moet gaan lopen. Daartegen bestaat meer verzet, ook omdat de zipline in de buurt komt van een begraafplaats. De gemeenteraad gaf in 2025 groen licht voor de volgende stap in dit proces: de ontwikkeling van een Plan Uitwerkings Kader (PUK). Daartoe

zullen diverse studies worden uitgevoerd, waaronder een studie naar de impact van de plannen op de natuur. Het Kwaliteitsteam volgt deze ontwikkelingen op de voet, en heeft ingesproken bij de gemeenteraad. Onze zorgen zijn: verstoring van broedvogels door lawaai en bewegingen in de lucht boven het broedgebied, verstoring door nachtelijk lawaai en verkeersbewegingen, en door lichtuitstraling vanuit het hotel.

WASSENAAR

27. Jagerslaan blijft smal, Hertenkamp blijft intact

Soesila Verhagen

Toen in 2023/24 de Jagerslaan in het Ontwerp wegcategoriseringsplan werd aangemerkt als een gebiedsontsluitingsweg waar 60km/u gereden zou mogen worden, kwam de Hertenkamp onder druk te staan. Dit Natura 2000-gebied is met haar 15 hectare weliswaar klein van omvang, maar ecologisch van grote waarde. Wegverbreding, bomenkap, extra verkeer en toegenomen stikstofuitstoot zouden het leefgebied van orchideeën, teunisbloemen, parnassia, vlinders, padden, vleermuizen, libellen, reeën en ganzen ernstig aantasten.

Samen met omwonenden kwam AVN in actie. Omwonenden richten zich vooral op de gevolgen van verkeer dat zou toenemen, terwijl AVN de natuurwaarden centraal stelde.

Sinds 2024 dienden we zienswijzen in, spraken in bij de gemeenteraad en AVN liet tijdens excursies zien wat in het Natura 2000-gebied, de Hertenkamp op het spel stond. In 2025 werd een burgerberaad gehouden, waarin verkeer, veiligheid en ook de groene leefomgeving centraal stonden.

De gezamenlijke inzet van AVN en bewoners én de adviezen in het burgerberaad hebben resultaat gehad. Vanaf 27 februari 2026 wordt 30 km/uur de norm in de dichtbebouwde kom van Wassenaar. Ook op de Jagerslaan, hoewel deze nog is aangemerkt als gebiedsontsluitingsweg.

Maar de weg blijft smal, de bomen blijven staan waardoor het autoverkeer nauwelijks of zelfs in het geheel niet zal toenemen. De Hertenkamp kan blijven ademen.

28. Renbaan Duindigt

Soesila Verhagen Tim den Outer

Rond de veelbesproken toekomst van Renbaan Duindigt pleiten onder meer Nationaal Park Hollandse Duinen en de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland ervoor dit relatief grote terrein in te zetten als bufferzone voor het Natura 2000-gebied Meijendel. Door hier een toeristisch knooppunt van wandel-en fietspaden te ontwikkelen, worden Meijendel, de Landgoederenzone en het Haagse bos beter met elkaar verbonden. Door spreiding van dagrecreatie zou de druk op Meijendel dan afnemen. Vanuit de stad zou Duindigt als recreatieve toegangspoort tot de overgangszone Den Haag-Wassenaar-Meijendel functioneren.

Anderen pleiten voor behoud van Renbaan Duindigt voor de paardensport in combinatie met woningbouw. In de omliggende regio's is bovendien extra woningbouw gepland, wat ook zal leiden tot een aanzienlijke bevolkingstoename. In combinatie met een verdere versterking van de recreatieve infrastructuur kan dit resulteren in een extra belasting van natuur en landschap. De AVN vraagt in deze discussies nadrukkelijk aandacht voor de risico's die samenhangen met woningbouw en toenemende recreatiedruk.

Gezien het bovenstaande pleit de AVN er voor om de ecologische draagkracht als uitgangspunt te nemen van toekomstige ontwikkeling van Renbaan Duindigt en omgeving. Dit betekent dat

natuur en landschap leidend zijn en dat een duidelijke zonering wordt aangebracht tussen recreatie en natuur. Door een zorgvuldig doordachte inrichting van het gebied en passend beheer moeten rust, bescherming en duurzame versterking van de natuur worden gewaarborgd.

29. Belangenraad Meijndel

Tim den Outer

Als deelnemer aan deze belangenraad worden namens de AVN actuele aandachtspunten ingebracht en besproken.

Het zijn kwartaalbijeenkomsten met vertegenwoordigers van Dunea waaraan naast de AVN ook andere natuurliefhebbers, sporters en omwonenden deelnemen.

De positieve sfeer in dit overleg en de transparante opstelling van Dunea dragen bij aan een efficiënte samenwerking.

De Belangenraad Meijndel is een waardevol platform voor de AVN.

LEIDSCHENDAM/VOORBURG (LV)

30. Bouwplan Van Ruijsdaellaan te Leidschendam

Sander Wennekers

Begin 2025 heeft de Stadstuin Rusthout, mede namens AVN en Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg, beroep bij de Raad van State ingesteld tegen de op 17 december 2024 door LV verleende omgevingsvergunning om in plaats van het bestaande bescheiden kantoorgebouw aan de Van Ruysdaellaan 41-69 te Leidschendam, op die locatie 147 appartementen, een halfverdiepte parkeerkelder, een intramurale zorginstelling en een kantoor zonder baliefunctie te realiseren, en er 40 bomen te kappen. Dit nu nog grotendeels onbebouwde perceel ligt pal naast de heemtuin Rusthout, midden in de officiële Centrale Groenzone van de gemeente. Ook andere partijen, waaronder omwonenden, hebben beroep ingesteld tegen het bouwplan.

Naar verwachting kan behandeling van dit beroep geruime tijd op zich laten wachten. De gemeente overweegt om in de tussentijd het bestaande kantoorgebouw op deze locatie in te richten als tijdelijke huisvesting voor statushouders. Hierover was ultimo 2025 echter nog geen besluit genomen.

31. Omgevingsvisie Leidschendam/Voorburg

Mirjam Post

Concept-Omgevingsvisie

In de Concept-Omgevingsvisie wordt het ruimtelijk beleid tot 2050 weergegeven. Met een overmaatse bouwopgave van 6000 woningen worden de groene ambities van de gemeente niet waargemaakt en gaat groen in de hoofdgroenstructuur verloren i.p.v. aanleg van extra groen. In onze zienswijze bepleiten wij om de groennorm 3-30-300 beter te verankeren. Ondertussen zien we dat er steeds weer stukjes van de Duivenvoorde corridor worden ingevuld met woningen via buitenplanse vergunningen en dat bouwlocaties zoals Klein Plaspoelpolder een hoge bebouwingsdichtheid hebben zonder noemenswaardig groen. We roepen op om de bouwopgave te heroverwegen en bouwlocaties, die de hoofdgroenstructuur aantasten, te schrappen. Afzien van 222 recreatiewoningen in Vlietland.

We vinden de NRD (Nota Reikwijdte en Detailniveau) op gebied van natuur veel te algemeen en pleiten voor afrekenbare groendoelen. Helaas wordt dit niet opgepakt het Omgevings Effect Rapport. De Commissie MER is dan ook zeer kritisch: de varianten kijken alleen naar woningbouw en arbeidsplaatsen. Effecten op natuur, milieu, energie en leefkwaliteit zijn niet in beeld gebracht. Hun advies is om dit eerst aan te vullen alvorens een besluit te nemen. AVN trekt samen op met Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg (SDLV): zienswijze, participatiebijeenkomsten, inspraak in commissievergaderingen en column in het lokale krantje. Besluitvorming verwacht begin 2026.

32. Duivenvoordecorridor

Madelein Vreeken

De AVN was tegen de interpretatie van de gemeente van het Duivenvoordeconvenant uit 2008, waarin stond dat het te bebouwen oppervlak niet meer mag zijn dan 15% van het gesloopte areaal. We hebben er in zienswijzen tegen de bestemmingsplannen steeds op gehamerd, dat de rekenmethode, waarbij de gemeente op veel grotere oppervlaktes aan gesloopt areaal kwam niet klopte, maar we kregen nooit een afdoende verklaring van de gemeente. Tot 2024, toen we een Woo verzoek in hebben gediend. Uit die documenten bleek, dat de gemeente de waterbassins op de bedrijven ook meerekende. De gemeente heeft zich toen bij monde van de wethouder verdedigd door te stellen dat de provincie dit had goedgekeurd. Bij navraag bij de provincie waar dit was vastgelegd, bleef het eerst heel lang stil en toen kwam men met een document, wat we al hadden gekregen in de Woo-procedure. Hieruit bleek, dat de provincie de berekening van de gemeente had goedgekeurd, voor de berekening van de subsidie voor de sanering. Dit was risicoloos, omdat de gemeente toch al het maximale subsidiebedrag zou ontvangen. Maar er staat helemaal nergens dat de gemeente deze arealen ook mocht gebruiken voor bij het opstellen van de bestemmingsplannen! Omdat de gemeente ons zo lang aan het lijntje heeft gehouden, waren de bestemmingsplannen inmiddels definitief geworden, dus daar konden we niets meer aan doen. Wat over bleef waren de buitenplanse vergunningen. Hiervan waren er twee: bij één was de versnelde procedure van toepassing, wat inhield dat we alleen in beroep konden gaan. Dat beroep hebben we ingediend. In het tweede geval was bezwaar wel mogelijk. In de zomer van vorig jaar is die zaak behandeld in de commissie. Ons argument was dat er op basis van de juiste gegevens geen ruimte meer zou zijn om nog meer woningbouw te plegen in de Duivenvoordecorridor, ten koste van groen en natuur. We werden daarbij niet in het gelijk gesteld. De commissie oordeelde dat de AVN zich niet kon beroepen op het bestuursconvenant, omdat

- a. wij niet medeondertekend hadden, (hoewel we wel ontvankelijk zijn verklaard)
- b. de provincie, die wel getekend had, geen bezwaar heeft gemaakt tegen de bestemmingsplannen (ze zaten te slapen, dus)

In het advies werd benadrukt dat de waterbassins al vanaf het eerste begin zijn meegerekend, aan de provincie werd niet meer gerefereerd. Ik vraag me sterk af waarom ze dan tegenover de AVN drie jaar lang deze informatie hebben verzwegen. Misschien was het toch niet in de haak? Juridisch advies heeft ons doen besluiten om geen beroep in te stellen, en het al ingestelde beroep in te trekken, omdat de bestuursrechter deze beslissing van het college waarschijnlijk binnen de beleidsruimte van de gemeente zal laten vallen. Helaas een geval van gelijk hebben, maar het niet krijgen.

33. Noorthey

Madelein Vreeken

Naar aanleiding van het bezwaar dat wij hadden ingediend tegen de afgegeven kapvergunning zijn we uitgenodigd voor een gesprek met de projectontwikkelaars. We hebben inzicht gekregen in de compenserende maatregelen die zij getroffen hebben om de aanwezige bosuil te 'herhuisvesten'. Ik heb hiervoor ook een rondleiding gekregen. De vergunning is verleend en de bouw is gestart. Ik hoop dat het goed gaat met de bosuil, maar er is wel veel moeite voor gedaan. Helaas was het kwaad al geschied bij de vastlegging van het bestemmingsplan, want als 'Bomen eerst!' voorop had gestaan, was dit allemaal niet nodig geweest.

34. Schakenbosch

In Schakenbosch, wat ooit een uitgebreid park was, wordt woningbouw gepleegd. Na de aanvankelijke kapvergunning heeft de Stichting Duurzaam LV hiervan 19 bomen kunnen behouden. Groot was daarom onze verbazing dat er in 2025 nog twee kapvergunningen werden aangevraagd. Na overleg met de betrokken ambtenaren hebben we weten af te spreken, dat van de afgekeurde bomen, die geen gevaar vormen, de stam kan blijven staan, zodat deze deel blijft van het ecosysteem, doordat hier schimmels en insecten op kunnen leven, wat weer voedsel en nestgelegenheid biedt voor insectenetende vogels en natuurlijk spechten.

VLIETZONE EN VLIETZOOM/ Leidschenveen

35. Vlietzone en Vlietzoom

Dick Ooms

De Vlietzone is het langgerekte gebied langs de Vliet van Leiden tot Delft. Het deel van de Vlietzone ter hoogte van Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk wordt Vlietzoom genoemd. De Vlietzone heeft grote ecologische, landschappelijke en cultuur-historische waarden. De Vliet fungeerde eeuwenlang als verbindingroute tussen de er langs gelegen steden, met landgoederen langs de oevers. Na jaren van studie en politieke discussie heeft de provincie Zuid-Holland in 2023 een toekomstvisie geformuleerd voor dit gebied met het 'ambitiedocument Vlietzone'. Daarin wordt gesteld dat deze zone ontwikkeld moet worden tot een landschapspark, geschikt voor sport en recreatie in een groene omgeving, voor de bewoners van de nabij gelegen stedelijke agglomeraties. Alle betrokken gemeenten hebben deze visie onderschreven, aanvankelijk behalve de gemeente Den Haag. Als reden gaf Den Haag op dat er voor de Vlietzoom veel 'ruimtelijke opgaven' zijn voor functies waarvoor in Den Haag geen plaats (meer) is, ondermeer door stadsontwikkeling in de Binckhorst. In 2024 ging Den Haag er uiteindelijk mee akkoord dat het provinciaal ambitiedocument wel als uitgangspunt zou worden gehanteerd voor de ontwikkeling van de Vlietzoom.

In de Vlietzone spelen vijf ontwikkelingen waar de AVN nauw bij is betrokken:

- Vlietland: Ten noorden van de Vlietzoom, in het groene recreatiegebied Vlietland, wil gemeente Leidschendam-Voorburg een complex recreatiewoningen in het groen laten bouwen, een plan waartegen de AVN zich, samen met lokale organisaties en bewoners, fel verzet;
- Starrevaartpolder/Leidschendammerhout: Dunea zoekt een plek voor een inlaatpunt van Vlietwater. Aanvankelijk werd hiervoor in de Vlietzoom ruimte gezocht, waar weinig plaats is. Later kwam de Starrevaartpolder in beeld hiervoor. Dunea heeft hierbij contact gezocht met de AVN;

- Vlietzoom: de AVN is door de gemeente Den Haag betrokken bij de ontwikkeling van een integrale toekomstvisie voor de gehele Vlietzoom;
- Vlietweide: de AVN heeft het initiatief genomen om in het Noordoostelijke uiteinde van de Vlietzoom het laatste stuk ongerept polderlandschap te laten ontwikkelen tot een natuurgebied, geschikt voor extensieve recreatie: Plan Vlietweide;
- Nieuw Vredenoord: aan het andere uiteinde van de Vlietzoom, nabij Rijswijk, is de AVN betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw landgoed ter plaatse van een natuurgebied dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland (NNN): Nieuw Vredenoord. De AVN verzet zich tegen de geplande bouw van villa's in dit gebied.

In de volgende punten worden deze vijf ontwikkelingen verder toegelicht.

36. Plan recreatiewoningen Vlietland Noord

Sander Wennekers

Zoals bekend wil projectontwikkelaar Dutch Lake Residence (DLR) 222 grondgebonden recreatiewoningen bouwen in Vlietland Noord, een natuur- en recreatiegebied in de uiterste noordoosthoek van de gemeente Leidschendam-Voorburg (LV). Het gebied is privaatrechtelijk eigendom van de provincie. Een al in 2010 door de Raad van State goedgekeurd eerder plan (met laagbouw en hoogbouw) is nooit uitgevoerd, maar in 2022 in een aanzienlijk gewijzigde vorm weer boven water gekomen. Daarbij moet een ontsluitingsweg dwars door een bos worden verlegd, en zullen duizenden bomen gekapt moeten worden. Hiertoe zijn een herziening van het bestemmingsplan nodig en een ontheffing van de wet natuurbescherming (tegenwoordig in de vorm van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit). Tegen dit herziene bouwplan is al 4 jaar fel verzet van omwonenden en natuurorganisaties, waaronder AVN.

Mede door de vele zienswijzen en protesten, een kritische opstelling van de provincie, en langdurig politiek overleg over een door de Christen Unie in de gemeenteraad gelanceerd alternatief plan met recreatiewoningen bij Stompwijk, is er steeds verdere vertraging opgetreden. Ook heeft de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) tot tweemaal toe een door de projectontwikkelaar gevraagde omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit met schade voor de boomarter geweigerd. Daardoor is het ontwerp bestemmingsplan uit 2022 nog steeds niet in de Raad van LV besproken.

In 2025 heeft DLR een nieuwe strategie bedacht om het plan in fasen toch uit te kunnen voeren. Ze willen nu beginnen met de bouw van 102 grondgebonden woningen op basis van het vigerende bestemmingsplan. Door de woningen qua maatvoering te laten voldoen aan de criteria uit artikel 22.27 van de zgn. bruidsschatregeling van de Omgevingswet menen zij dit bouwplan zonder omgevingsplanvergunning te kunnen realiseren. B&W van de gemeente LV onderschrijven tot dusverre deze mening. De juristen van de AVN weerspreken dit: de bruidsschatregeling is niet bedoeld voor omvangrijke, samenhangende projecten op basis van een bestaand bestemmingsplan. Ultimo december 2025 was de bouw nog niet begonnen, mede omdat de melding van het bouwplan bij gemeente en provincie nog niet compleet was. Mocht de bouw in 2026 worden aangevangen, dan zullen hoogstwaarschijnlijk door de actievoerende organisaties, waaronder AVN, juridische procedures worden aangespannen.

37. Starrevaartpolder/Leidschendammerhout

Mirjam Post, Eric Wisse

Om aan de groeiende drinkwatervraag te voldoen zoekt Dunea een plek voor een inlaatpunt van Vlietwater in de polder (nadat een aantal andere locaties afvielen). Het gaat om een klein gebouw bij het inlaatpunt en bedrijfsterrein van ca. 5 ha. met een 5 m hoog gebouw en ontsluiting voor vrachtwagens. Dunea nodigt ons (Eric Wisse en Mirjam Post) uit voor een gesprek om te peilen welke plek we geschikt vinden en aan welke natuurcompensatie we denken. Onze inzet is dat de polder open veenweide gebied blijft met meer natuurontwikkeling en meer recreatief medegebruik. We zien kansen voor (financiering van) de natuurontwikkeling op de kavels van Jan van Vliet. Voorkeursplek waterzuivering (tegen de bebouwing aan) en aandachtspunten voor natuurontwikkeling zetten we in een notitie met kaart.

Overleg met de gemeente: AVN eens met de inzet van behoud open veenweide, natuurontwikkeling en recreatief medegebruik. Dit staat ook goed in de concept Omgevingsvisie. Gemeente bereidt een gebiedsvisie voor en houdt (ook naar ons) de kaarten tegen de borst. Wethouder wil eventuele inlaatlocatie als drukmiddel gebruiken om Haags deel van de Vlietzone groen te houden. Participatie start naar verwachting begin 2026.

38. Vlietzoom

Dick Ooms

De toekomstige inrichting van de Vlietzoom is al vele jaren onderwerp van discussie. Jarenlang vonden er allerlei lokale ontwikkelingen plaats in dit gebied zonder dat daar een integrale ruimtelijke visie aan ten grondslag lag. Daarin begint recentelijk verandering te komen. Eind 2024 werd de AVN door de gemeente Den Haag uitgenodigd om deel te nemen aan drie klankbordgroep sessies, in januari, februari en maart 2025. Het doel was, te komen tot een integrale gebiedsvisie voor de gehele Vlietzoom. In 2023-2024 was er in opdracht van de gemeente al een serie deelstudies uitgevoerd naar verschillende aspecten daarvan: o.a. met betrekking tot verkeer, economische bedrijvigheid, en benodigde sportvoorzieningen. We constateerden dat er nog geen studie was uitgevoerd naar de natuurwaarden van de Vlietzoom. Dit ten onrechte, omdat er daarbij veel op het spel staat. Daarom hebben we op de eerste klankbordgroep sessie aangekondigd dat de AVN zo'n onderzoek zelf zou gaan uitvoeren. Die boodschap werd enthousiast ontvangen door de stadsecologen. Onder grote tijdsdruk zijn we hiermee aan de slag gegaan, samen met onze groene partners HVB, IVN en KNNV. We hielden een serie interviews met veldspecialisten, waaronder ook van de Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap Delfland, en gebiedseigenaren en beheerders in de Vlietzoom. Ons rapport 'De Natuurwaarden van de Vlietzoom' was in maart 2025 gereed, met zeven concrete aanbevelingen voor ontwikkeling van de Vlietzoom, dus op tijd om een rol te spelen in het vervolgtraject.

Tot onze teleurstelling bleken de hierbij betrokken wethouders niet beschikbaar om ons rapport in ontvangst te nemen. Die constatering bleek de voorbode van meer teleurstellingen. Tijdens de klankbordgroep sessies was veel constructief commentaar geleverd door de deelnemers, vaak in lijn met de aanbevelingen in ons rapport. Maar de drie "ontwikkel scenario's", waar de gemeente mee kwam na die sessies, weken op veel punten af van het geleverde commentaar. Niet één van onze zeven aanbevelingen vonden we er in terug. Er was

dus niets met ons rapport en de aanbevelingen gedaan. Die drie ontwikkel scenario's zouden de basis vormen voor de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en de daarna, op basis daarvan, te ontwikkelen Milieu Effect Rapportage (MER). De Vlietzoom Alliantie, een invloedrijk samenwerkingsverband van lokale belanghebbenden, waar de AVN nauw mee samenwerkt, was net als wij zeer ongelukkig met deze gang van zaken. Om te voorkomen dat er in het vervolgtraject door de gemeente zou worden gekozen uit drie slechte alternatieven, heeft de Vlietzoom Alliantie op eigen kosten een vierde alternatief laten ontwikkelen door het gerenommeerde landschapsarchitecten bureau 'Bosch en Slabbers'. Onder hoge tijdsdruk ontwierpen die 'Het Haags Cultuurlandschap' als vierde variant. Daarin waren onze aanbevelingen wel grotendeels verwerkt. De AVN heeft daarom zijn steun hiervoor uitgesproken.

Tijdens het hele traject hielden de Vlietzoom Alliantie en de AVN contact met de fracties in de Haagse Gemeenteraad. Ook hebben we ingesproken bij de Haagse Gemeenteraad en bij Provinciale Staten. Dat bleek een succes formule: op 18 september nam de Haagse Gemeenteraad een motie aan waarin het College van B&W werd verzocht om 'Het Haags Cultuurlandschap' te omarmen als basis voor het te ontwikkelen gebiedsprogramma voor de Vlietzoom, en dus voor de NRD en de MER, in plaats van de drie ontwikkel-scenario's. Ook de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg en Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben dit standpunt ingenomen. De AVN heeft, evenals de Vlietzoom Alliantie en de provincie, een zeer kritische zienswijze op de concept NRD ingediend bij de gemeente. Eind 2025 was het nog onzeker wanneer en hoe het gemeentebestuur hierop, en op de motie, zal reageren. De aanstaande gemeenteraadsverkiezing zal wederom voor vertraging zorgen in de al vele jaren voortslepende discussie over de toekomst van de Vlietzoom.

39. Vlietweide(n)

Dick Ooms

Vlietweiden is de door de AVN gekozen naam voor een te ontwikkelen natuurgebied van circa 17 ha. geschikt voor extensieve recreatie, in de Vlietzoom ter plaatse van de Vijf Polderslagen. Dat is het laatste stukje nog ongerept polderlandschap aan het Noordoostelijke uiteinde van de Vlietzoom, tegenover Voorburg. De AVN heeft in 2023 een planvoorstel uitgewerkt voor de ontwikkeling van dit gebied, met medewerking door landschapsarchitectenbureau Starling. Onze brochure is begin 2024 aangeboden aan wethouder Barker, die zich enthousiast toonde. De AVN heeft daarbij voorgesteld om Vlietweiden als deelplan te gaan ontwikkelen, dus losgekoppeld van de al jaren voortslepende discussie over de ruimtelijke indeling van de gehele Vlietzoom. Voor die aanpak kreeg wethouder Barker in 2024 groen licht binnen het College, waarna begin 2025 werd begonnen met de uitwerking van de plannen door het gemeentelijk architectenbureau.

Bij aanvang bleek dat het plangebied kleiner werd dan we hadden voorgesteld. Een weidegebied van circa 3,5 ha. dat de Vijf Polderslagen in ons planvoorstel zou verbinden met het ecologisch waardevolle tuinenpark De Groene Zoom wordt helaas niet meegenomen in het plan. Hier komt waarschijnlijk een Islamitische begraafplaats, in plaats van het door ons voorgestelde recreatiebos met natuurspeelplaats en mogelijk een voedselbos. 'Vlietweiden' werd daarmee 'Vlietweide'. De gewenste ecologische koppeling tussen Vlietweide en De Groene Zoom komt daarmee onder druk. In maart namen portefeuillehouders en ecologen van de AVN deel aan de eerste sessie met architecten van de gemeente. Die toonden zich

enthousiast en zeiden geïnspireerd te zijn door het AVN planvoorstel. Daarna was er nog wel email contact over de uitwerking, maar de eerste vervolgssessie werd door de gemeente uitgesteld tot begin november. Tot onze teleurstelling bleek de uitwerking van het plan toen al grotendeels afgerond. Later in november werd door de gemeente begonnen met het planten van de eerste bomen. De start van dit project kreeg de nodige publiciteit, waarbij de betrokkenheid van de AVN goed over het voetlicht kwam. Ook in november werd door het radioprogramma Vroege Vogels aandacht besteed aan Vlietweide. Een verslaggever maakte een rondwandeling en een interview met wethouder Barker en een delegatie van de AVN. De AVN blijft betrokken bij de verdere ontwikkeling van Vlietweide in 2026.

40. Nieuw Vredenoord

Dick Ooms

Het natuurgebied Nieuw-Vredenoord, in de Zuid-westhoek van de Vlietzoom, vormde in de negentiende eeuw, samen met het ernaast gelegen Oud-Vredenoord, het landgoed Vredenoord, een van de vele voormalige historische landgoederen langs de Vliet. Het vervallen Vredenoord werd in de twintigste eeuw gesplitst en verkocht. Vanaf de Vliet gezien: een linkerdeel, met het landhuis en het er achter gelegen landschapspark (ontwerp Zocher), en een rechter deel met de voormalige Molenwei, nu grotendeels overgroeid, en een oude tennisbaan, niet meer in gebruik. Het verschil tussen de twee delen, die vroeger één landgoed vormden, kan haast niet groter zijn. Oud-Vredenoord is voorbeeldig door de eigenaar in zijn oorspronkelijke luister hersteld: een nieuw landhuis in oorspronkelijke stijl met koetshuis, en een opgeknapte oude landschapstuin met waterpartij en grote loofbomen, nu een vogelrustgebied van de HVB. Nieuw-Vredenoord daarentegen is verwilderd, er is nog niets aan gedaan, maar het heeft daardoor juist veel natuurwaarden, met een spontaan gegroeid nat loofbos ter plaatse van de voormalige Molenwei.

De eigenaar van Nieuw-Vredenoord heeft al jaren grote plannen met dit gebied: wil er villa's en een appartementencomplex in het groen laten bouwen. In 2011 zijn hierover al afspraken met de gemeente gemaakt. En dat terwijl Nieuw-Vredenoord, evenals Oud-Vredenoord, deel uitmaakt van het beschermde Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het vigerende bestemmingsplan 'Molenvlietpark e.o.' van 2016 maakte de aanleg van een nieuw landgoed hier in principe al mogelijk, maar was nog erg globaal. Het ontwerp-bestemmingsplan Nieuw-Vredenoord van 2023 toont de omvang en locatie van de bebouwing. De AVN is, met de provincie, van mening dat de omvang van de geplande bebouwing sterk moet worden teruggebracht. De bebouwing moet worden geconcentreerd op de Vliet, in plaats van door het hele gebied, in verband met de NNN status. We schreven dit in onze zienswijze van februari 2024. Sindsdien zijn er nog geen nieuwe plannen.

Complicerende factor bij de ontwikkeling van het nieuwe landgoed is dat het Hoogheemraadschap heeft besloten dat er een Tweede Watertoevoer moet worden gegraven van de Vliet naar de achter Nieuw- en Oud-Vredenoord gelegen nieuwe calamiteitenwaterberging Molenvlietpark. Het tracé van die Tweede Watertoevoer, met een 'Projectplan' door het Hoogheemraadschap vastgesteld in 2022, loopt door Nieuw-Vredenoord. Door de daarvoor nieuw aan te leggen dijk, het talud, en het daardoor veranderende grondwaterpeil, moeten 463 bomen worden gekapt. De AVN zet nu in op volledige compensatie van de benodigde kap binnen het NNN gebied, conform de provinciale richtlijn voor beheer van NNN gebieden. Dat kan alleen als de plannen voor villabouw van tafel gaan. Maar die zijn voor de AVN sowieso niet acceptabel ivm de NNN status. Tegen het verlenen van de kapvergunning

tekende de AVN in 2023 beroep aan. De Voorzieningenrechter achtte toen de voorgenomen kap niet mogelijk. In 2025 heeft een zitting bij de Rechtbank plaatsgevonden van de zogenaamde bodemprocedure over de kapvergunning. Hierover is nog geen uitspraak gedaan omdat de Rechtbank nog nader onderzoek wilde doen. Dat loopt nu nog. Ondertussen wacht de AVN op een nieuwe versie van het bestemmingsplan Nieuw Vredenoord, nu zonder villa's ...

41. GAVI-kavel

Madelein Vreeken

De gemeente Den Haag heeft in 2025 een Nota van Uitgangspunten (NvU) uitgebracht betreffende het GAVI-kavel. Op die nota hebben we ingesproken, want helaas heeft de gemeente, ondanks de aangetoonde aanwezigheid van beschermde soorten geen enkele moeite gedaan om die habitats te beschermen. Er wordt naar alle waarschijnlijkheid straks gewoon vergunning aangevraagd om ze te verstoren, weg te jagen, en erger, in de verwachting dat ze die toch wel krijgen. Met onze suggesties, bijv. een moerasbos voor de waterberging, is niets gedaan. De ecologische zone die blijft, zal te klein zijn om als territorium voor de boomarter, waarvan de aanwezigheid vaststaat, te kunnen dienen. Onze zorg is dat er hier gebruik zal worden gemaakt van de 'salamitactiek': Er is nu een natuurvergunning afgegeven aan Warmtelinq voor het verstoren van de boomarter in de strook waar de warmteleiding wordt ingegraven, langs het Valutapad. Daarna zal er waarschijnlijk om een vergunning voor de nieuwe tramremise worden gevraagd, dat is het noordoostelijke deel. En vervolgens voor de overige plannen in het laatste gebied. De Omgevingsdienst zal deze vergunningen individueel behandelen, waardoor in feite de boomarter zachtjes het gebied uit gepest wordt. We vrezen echter dat het een gelopen race is, en moeten ons nu vooral inzetten voor het behoud van groen in de naastgelegen Vlietzoom, waar die marter dan mogelijk heen kan vluchten.

42. Leidschenveen-Madeliefveld

Madelein Vreeken

In Leidschenveen staat nog één groot bouwproject op stapel: aan het Madeliefveld, midden in de wijk. In 2022 werden de eerste plannen waren gepresenteerd voor een groot gebouw (La FLUO), met een daktuin op een parkeergarage, een ontwerp waar zowel omwonenden als de AVN niet mee konden leven. Het vorig jaar gepresenteerde nieuwe plan is heel anders geworden: in plaats van één monoliet, worden er nu vier torens gebouwd, met daartussen veel grondgebonden groen. De parkeergarage wordt onder de geluidswal geschoven. De ecologische zone wordt doorgetrokken over de geluidswal.

43. Bestemmingsplan Ypenburg A12 Zone

Madelein Vreeken

Eind januari 2024 heeft de AVN een zienswijze ingediend over het bestemmingsplan Ypenburg A12 Zone. Het is in 2025 niet vastgesteld.

STEDELIJK/ PROVINCIAAL/LANDELIJK

44. Nationaal Park Hollandse Duinen

Tim den Outer

In september 2024 is een aangepaste aanvraag ingediend voor de officiële status van Nationaal Park Hollandse Duinen. In 2025 liet de officiële status als nationaal park liet op zich wachten.

Op 13 maart 2025 besprak de Haagse gemeenteraad het bestemmingsplan Strand en de nieuwe Strandvisie 2025-2035 "Meer Strand Natuurlijk". Vooral de visie ziet er goed uit. Tijdens de raadsvergadering zijn diverse moties en amendementen aangenomen: Honden blijven jaarrond welkom op delen van het strand, er blijven 40 strandhuisjes bij Kijkduin. Ze gaan dus niet weg, die strijd hebben de natuurorganisaties, waaronder de AVN verloren, maar de gevreesde uitbreiding naar 80 is (voorlopig) weer van de baan. Er is nu officieel ruimte gemaakt voor 40 strandhuisjes. De eisen aan de uitbaters blijven hoog.

De AVN heeft altijd geijverd voor het teruggeven van de parkeerplaats aan het Zwarte Pad aan de natuur. Keer op keer vond men dat eigenlijk een goed idee, maar men wil liever daar blijven parkeren. Ondanks het alternatief dat er is gekomen aan de Strandweg, een garage met 686 parkeerplaatsen.

Een motie van GroenLinks om een solar carport te realiseren op de parkeerplaats van het Zwarte Pad kreeg voldoende steun. Dat maakt de parkeerplaats niet minder vervuילend natuurlijk.

Een motie van GroenLinks om dit broedseizoen een pilot te starten met een afgebakend broedgebied voor strandvogels aan de zuidkant van het Haagse strand haalde het helaas niet; de stemming staakte. Jammer, want de pilot aan de andere kant van de gemeentegrens, op gebied van het Westland, is inmiddels een jaarlijks terugkerende gebeurtenis.

Kustpact

In 2025 liep het in 2015 met veel tamtam gesloten Kustpact af, dat sinds de start een belangrijke rol heeft gespeeld in de bescherming van stranden en duinen voor teveel bebouwing.

Het nieuwe Kustpact is gelukkig op tijd door vrijwel dezelfde partijen afgesloten en bouwt voort op veel van de bestaande afspraken. Belangrijk verschil is dat het nieuwe pact minder monitoring bevat. In het oude pact was er jaarlijkse monitoring door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) om trends en effecten van het beleid jaarlijks te volgen. In het nieuwe pact is er maar 1 monitoring moment in 2029. Ook zijn de overlegmomenten minder formeel vastgelegd, vooral de bestuurlijke. Het lijkt dus alsof het nieuwe pact wel dezelfde intenties heeft, maar meer mogelijkheden ervan af te wijken.

46. AVN inzet op stedelijk niveau (Den Haag)**Caroline de Jong/AVN bestuur/PHs****Uitbreiding Natuurnetwerk Nederland in Den Haag**

Daar heeft de AVN in 2020 om gevraagd, maar soms is een lange adem nodig. Eind 2025 publiceerde de Provincie het 'ontwerp-besluit tot wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening in het kader van de Herziening Omgevingsbeleid 2025'. Daarin staat dat de (Nieuwe) Scheveningse Bosjes en het Hubertusduin in 2026 worden toegevoegd aan Natuurnetwerk Nederland. Dat zal zeker helpen bij de bescherming ervan.

Omgevingsvisie Den Haag

In 2025 is de omgevingsvisie voor Den Haag (eindelijk) vastgesteld. Al vanaf 2021 pleiten wij voor de opname erin van het mooie bestaande beleid van den Haag voor natuur, groen en bomen, met name voor de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH). De SGH bestaat uit de grote groengebieden en de ecologische verbindingszones daartussen. Een succes is dat het groene beleid inderdaad is herbevestigd en dat in de visie staat dat de SGH wordt beschermd, versterkt, en zelfs uitgebreid! Zorgen blijven er wel, met name wat naast de SGH gebeurt leidt

lang niet altijd tot versterking ervan, denk schaduw of windhinder. Het is vooral belangrijk dat nieuwbouw de verbinding met de fijne groene dooradering in de wijken niet doorsnijdt.

De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt in gebiedsvisies voor de acht stadsdelen en ook omgevingsprogramma's, onder andere 'ruimte voor groen en water.' We zijn nog lang niet bij het gewenste eindpunt, een omgevingsplan met een heldere kaart en duidelijke regels over gebruik van de ruimte, gunstig voor groen en natuur. Een visie met groen is een goed begin. Maar ruimte voor groen en water' is één van vijf 'bewegingen', daarnaast vragen de bouwopgave en de daarbij horende mobiliteit veel ruimte.

Netwerkstrategie

Onder deze cryptische benaming valt het plan voor de mobiliteit in Den Haag. Er wordt gekozen voor openbaar vervoer omdat dat minder ruimte in beslag neemt dan de auto. Ondertussen heeft de AVN wel zorgen om bomen en groen die worden bedreigd door OV plannen: langs de Vlietlijn, van de ecozone Maanweg door Voorburg en Rijswijk naar Delft; langs de Koninginnegracht, langs de Teldersweg dwars door de Scheveningse Bosjes.

Op twee verzoeken kregen we een positief antwoord: het voet-fietspad dwars over de plas van Landschapspark Madestein en de aanduiding P&R bij Madurodam zijn verwijderd.

Natuur en groen erbij in de stad

De AVN pleit al vele jaren voor meer natuur en groen erbij in de stad. Zoals hierboven voor verschillende gebieden al is beschreven, is daar in 2005 door de gemeente hard aan gewerkt. De Rembrandts van de natuur zijn de Natura 2000 gebieden. Heel mooi dus dat daar een stuk aan wordt toegevoegd, het voormalige zenderpark bij de Westduinen. Naast het kleine Wapendal is een mogelijkheid door het opheffen van een weg. De ADS sportvelden worden getransformeerd tot natuurgebied 'de Groene Kamer'. Ook de landscheidingsdijk in Leidschenveen is toegevoegd aan de SGH. En de kers op de taart, in het laatste nog 'onbestemde' deel van Den Haag is in 2025 begonnen met aanleg van de door de AVN voorgestelde Vlietweide.

Daarnaast is de gemeente volop aan de slag gegaan met de vergroening van versteende wijken, duizenden vierkante meters groen zijn in 2024 en 2025 aangelegd en honderden bomen geplant. Zie Haagwinde 2, <https://avn.nl/haagwinde/de-grootse-vergroening-van-den-haag/>

Grote groengebieden: nota, beheerplannen en tenten van daklozen

De AVN wordt betrokken bij het opstellen van de 'Nota grote groengebieden' en bij het opstellen van nieuwe beheerplannen voor de verschillende groengebieden. In 2025 zijn die nog niet gepubliceerd.

Een enorm probleem is het grote aantal tenten van daklozen. Een tragedie voor de bewoners, maar ook slecht voor de natuur. Want de kampementen staan juist vaak in de meest kwetsbare, rustige delen van de groengebieden.

Twee brieven voor de natuur, over bomen en faunavoorzieningen

In januari schreef de AVN twee brieven voor het natuurdebat, over kansen voor bomen en kansen voor dieren. Ondanks alle goede voornemens worden er toch nog duizenden bomen gekapt. Een belangrijk principe is 'bomen eerst': kijk bij bouwplannen naar wat er aan bomen staat en bouw er omheen. In de loop van het jaar werd er door raadsleden gewerkt aan een initiatief voorstel dat helpt kap te voorkomen.

Van de mogelijke betere verbindingen voor dieren worden een aantal gerealiseerd: touwbruggen voor eekhoorns over de Scheveningseweg en de Teldersweg naar de Scheveningse Bosjes; een ecotunnel onder de Goudenregenstraat voor ecozone Haagse Beek. Over een mogelijke verbinding ter hoogte van de Nieboerweg, tussen Bosjes Van Poot en Westduinen, is een ecoscan gedaan. Door de verdiepte ligging van de weg en de tram ziet men daar geen mogelijkheden. Op de Van Alkemadelaan/Zwolsestraat vallen volgens onderzoek veel dieren-verkeerslachtoffers, belangrijk dat daar ook actie op wordt genomen.

Bijzondere ontwikkelingen van dit jaar staan ook in AVN nieuws/ actualiteiten

Veel hoogte- en dieptepunten van het jaar 2025 zijn terug te vinden op de website van de AVN, www.AVN.nl onder nieuws, met dank aan Jos Verhoeff. <https://avn.nl/nieuws/>

INGESTUURDE ZIENSWIJZEN, BRIEVEN, BEZWAREN, INSPRAAK 2025

(zie op www.AVN.nl: vanuit de AVN)

30 december 2025 – Zienswijze op het Voorlopig Ontwerp Callistoweg fase 1

Document »

19 december 2025 – Zienswijze AVN en Vrienden van Den Haag over de Koekamp

Document »

16 december 2025 – AVN en Stichting Duinbehoud vragen volwaardige rol in participatie Omgevingsvisie Wassenaar

Document »

15 december Persbericht Dutch Lake Residence vernietigt leefomgeving beschermde soorten in Vlietland-noord

<https://avn.nl/dutch-lake-residence-vernietigt-leefomgeving-beschermde-soorten-in-vlietland-noord/>**25 november 2025 – Inspraaktekst voor de hoorzitting bezwarencommissie Den Haag over de aanleg van een tweede watertoevoer in Nieuw Vredenoord**

Document »

16 november 2025 – Brief aan college over de cortenstalen trap in de Scheveningse Bosjes

Document »

16 oktober 2025 – Zienswijze Gebiedsprogramma Binckhorst

Document »

16 oktober 2025 – Zienswijze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Haagse Vlietzone

Document »

2 oktober 2025 – Inspraak AVN op Voortgangsrapportage Gebiedsontwikkeling Zuidwest 2025

Document »

1 oktober 2025 – Inspreektekst over de Koekamp

Document »

20 september 2025 – Zienswijze ten aanzien van PUK Bloemendaal (Parnassiabos)

Document »

9 september 2025 – Inspraakreactie Omgevingsvisie gemeente Leidschendam-Voorburg

Document »

3 september 2025 – Inspraaktekst gebiedsvisie Vlietzoom commissie Ruimte gemeente Den Haag

[Document »](#)

[3 september 2025 – Inspraak aangaande de Nota van Uitgangspunten GAVI-kavel 1B](#)

[Document »](#)

[9 juli 2025 – Inspraak autovrij maken Daal en Bergselaan](#)

[Document »](#)

[26 juni 2025 Inbreng op de omgevingsvisie tbv de Algemene Raadscommissie](#)

[Document »](#)

[19 juni 2025 – Inspraakreactie van AVN en Haagse Vogelbescherming bij het tweeminutendebat over de herinrichting van de Daal en Bergselaan](#)

[Document »](#)

[18 juni 2025 – Inspraakreactie AVN op het Kwaliteitsplan Zuidwest en de Voortgangsrapportage DGZ](#)

[Document »](#)

[5 juni 2025 – Bezwaarschrift tegen aanleg tweede watertoevoer in de Vlietzone](#)

[Document »](#)

[22 mei 2025 – inspraak over toekomstbestendig bouwen](#)

[Document »](#)

[6 mei 2025 – Bezwaar AVN Oprijlaan Sorghvliet](#)

[Document »](#)

[16 april 2025 – Inspraak over Beeldkwaliteitsplan voor de Haagse Commissie Ruimte](#)

[Document »](#)

[16 april 2025 – De stem van de Natuur – Rapport over de natuurwaarden van de Vlietzoom](#)

[Document »](#)

[28 maart 2025 – Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau \(NRD\) voor de Omgevingsvisie Leidschendam-Voorburg 2050](#)

[Document »](#)

[25 maart 2025 – Bezwaar tegen de omgevingsvergunning Duivenvoordecorridor](#)

[Document »](#)

[9 maart 2025 – Zienswijze op de Haagse omgevingsvisie](#)

[Document »](#)

[29 januari 2025 – Inspraak voor Commissie Ruimte over Willem Royaardsplein](#)

[Document »](#)

[21 januari 2025 – Bezwaar AVN en Duinbehoud tegen padelbanen Bosjes van Pex](#)

[Document »](#)

[16 januari 2025 – Bezwaar tegen het kappen van 115 bomen naast de Stedelijke Groene Hoofdstructuur](#)

[Document »](#)

[9 januari 2025 – Kansen voor dieren – brief aan de gemeenteraad en het college van Den Haag](#)

[Document »](#)

[9 januari 2025 – kansen voor groen en bomen – brief aan de gemeenteraad en het college van Den Haag](#)

[Document »](#)